

Culegere de texte literare

Lecturi școlare

Clasa a IV-a

Cuprins

VASILE ALECSANDRI

Tunetul.....	5
Paștele.....	6
Plugurile.....	7
Semănătorii.....	8
Rodica.....	9
Lunca din Mircești.....	10
Malul Siretului.....	13
Concertul în luncă.....	14

GRIGORE ALEXANDRESCU

Toporul și pădurea.....	17
Câinele și cățelul.....	19
Dreptatea leului.....	21
Lupul moralist.....	24

ION AL. BRĂTESCU-VOINEȘTI

Puiul.....	27
Nicușor.....	33
Moartea lui Castor.....	41
Bietul Tric.....	47
Privighetoarea.....	50

DIMITRIE BOLINTINEANU

Cea din urmă noapte a lui Mihai cel Mare.....	53
Preda Buzescu.....	55
Muma lui Ștefan cel Mare.....	57
Mircea cel Mare și solii.....	59
Daniel Sihastru.....	62
Fata de la Cozia.....	64
Mircea la bătaie.....	66
Cupa lui Ștefan.....	68

Întoarcerea lui Mihai.....	70
Monastirea Putna.....	72
Maria Putoianca.....	74

I.L. CARAGIALE

Vizită.....	75
DI Goe.....	81
Bubico.....	88

GEORGE COȘBUC

Pașa Hassan.....	96
------------------	----

ION CREANGĂ

Amintiri din copilărie.....	100
-----------------------------	-----

MIHAI EMINESCU

Călin (file din poveste).....	190
Scrisoarea III.....	201

CALISTRAT HOGAȘ

Părintele Ghermănuță.....	212
---------------------------	-----

ȘTEFAN OCTAVIAN IOSIF

Doina.....	253
Cântec de leagăn.....	255
Cântec sfânt.....	257
Bunica.....	258

IOAN SLAVICI

Păcală în satul lui.....	259
--------------------------	-----

G. DEM. TEODORESCU

Plugușorul (urare de Anul Nou cu plugul).....	278
Plugușorul.....	280

ALEXANDRU VLAHUȚĂ

România pitorească.....	299
-------------------------	-----

BIOGRAFII

I. AL. BRĂTESCU VOINEȘTI	305
ALEXANDRU VLAHUȚĂ	307
CALISTRAT HOGAȘ	309
DIMITRIE BOLINTINEANU	311
GEORGE COȘBUC	313
G. DEM. TEODORESCU	315
GRIGORE ALEXANDRESCU	317
ION CREANGĂ	319
I.L. CARAGIALE	321
IOAN SLAVICI	323
MIHAI EMINESCU	325
ȘTEFAN OCTAVIAN IOSIF	327
VASILE ALECSANDRI	329
Dicționar de termeni literari	331

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Culegere de texte literare : lecturi școlare : clasa a IV-a. - București :

Unicart, 2021

ISBN 978-606-9747-14-8

37

Vasile Alecsandri

Tunetul

Pe lanul lung și verde, cu grâul răsărit,
O umbră călătoare se-ntinde-ncet și trece,
Precum un râu de munte când gheața s-a topit
Se varsă peste maluri, câmpiile să-nece.

E umbra unor nouri albi, ușori, mărunți
Ce lunecă sub soare, clădind un lanț de munți;
Ei vin în mezul zilei c-un surd și tainic sunet
Și, ca semnal de viață, aprind în cer un tunet.

Văzduhul bubuiește!... pământul desmorțit
Cu mii și mii de glasuri semnalului răspunde,
Și de asprimea iernei simțindu-se ferit,
De-o nouă-ntinerire fericite se pătrunde.

La răsărit urare! urare la apus!
Un cârd de vulturi ageri, rotindu-se pe sus,
Se-nalță ca s-asculte mult vesela fanfară
Ce buciună prin nouri frumoasa primăvară.

Paștele

De Paști în satul vesel căsuțele-nălbite
 Lucesc sub a lor malduri de trestii aurite
 Pe care cocostârcii, înfipti într-un picior,
 Dau gâtul peste aripi, tocând din ciocul lor.

Un scrânciob mai la vale pe lângă el adună
 Flăcăi și fete mândre ce râd cu voie bună;
 Și-n sunet de vioare, de cobze și de nai
 Se-ntoarce hora lină, călcând pe verde plai.

Bătrâni cu fețe stinse, români cu fețe dalbe,
 Românce cu ochi negri și cu ștergare albe
 Pe iarba răsărită fac praznic la un loc,
 Iar pe-mprejur copiii se prind la luptă-n joc.

Și scrânciobul se-ntoarce, purtând în legănare
 Părechi îmbrățișate cu dulce înfocare,
 Ochiri scânteietoare și gingașe zâmbiri
 Ce viu răspând în aer electrice luciri.

Plugurile

Noroc bun!... Pe câmpul neted ies românii cu-a lor pluguri!
 Boi plăvani în câte șease trag, se opintesc în juguri!
 Brațul gol apasă-n coarne; ferul taie brazde lungi
 Ce se-nșiră-n bătătură ca lucioase, negre dungi.

Treptat câmpul se umbrește sub a brazdelor desime;
 El răsună-n mare zgomot de voioasa argățime,
 Iar pe lanul ce în soare se zvântează fumegând,
 Cocostârcii cu largi pasuri calcă rar și meditând.

Acum soarele-i l-ameazi; la pământ omul se-ntinde;
 Cârd de fete și neveste de la sat aduc merinde;
 Plugul zace-n lan pe coaste, iar un mândru flăcăoaș
 Mână boii la izvoare și îi paște la imaș.

Sfântă muncă de la țară, izvor sacru de rodire,
 Tu legi omul cu pământul în o dulce înfrățire!...
 Dar lumina amurgește, și plugarii cătră sat,
 Hăulind pe lângă juguri, se întorc de la arat.

Sămănătorii

Sămănătorii harnici, cu sacul subsuoară,
Pășescu-n lungul brazdei pe fragedul pământ;
Pe culme, pe vâlcele se suie și coboară
Zvârlind în a lor cale semința după vânt.

„O mie!“ zice unul menind cu veselie.
„Noroc și roadă bună!“ adaoge un alt.
„Ca vrabia de toamnă rotund spicul să fie!
Ca trestia cea naltă să fie paiul nalt!

Din ziori și până-n noapte tot grâul să răsară;
În el să se ascundă porumbii osteniți,
Și când flăcăi și fete vor secera la vară,
În valuri mari de aur să-noate rătăciți!“

Sămănătorii veseli spre fund înaintează,
De-a curmezișul brazdei boroanele pornesc,
Și grapele spinoase de-aproape le urmează,
Îngroapă-ncet semința și câmpul netezesc.

Rodica

Purtând cofiță cu apă rece
Pe ai săi umeri albi, rotunzori,
Juna Rodică voioasă trece
Pe lângă junii sămănători.

Ei cu grăbire îi sar în cale,
Zicând: „Rodică, floare de crin,
În plin să-ți meargă vrerile tale,
Precum tu, dragă, ne ieși cu plin!“

S-ajungi mireasă, s-ajungi crăiasă!
Calea să-ți fie numai cu flori,
Și casa casă, și masa masă,
Și sânul leagăn de pruncușori!“

Cu grâu de aur ei o presoară,
Apoi cofița întreagă-o beu.
Copila râde și-n cale-i zboară,
Scuturând grâul din părul său.

¹ a ieși cu plin dinaintea unui călător sau muncitor este un semn de bun augur.

Lunca din Mircești

Bate vânt de primavară și pe muguri îi deschide;
Vântul bate, frunza crește, și voioasă lunca râde.
Sub verdeața dragalașă dispar crengile pe rând,
Și sub crengile umbroase mierla sare șuierând.

O! minune, farmec dulce! O! putere creatoare!
În oricare zi pe lume iese câte-o nouă floare,
Ș-un nou glas de armonie completează imnul sfânt
Ce se-nalță cătră ceruri de pe veselul pământ.

Tot ce simte și viază, feară, pasere sau plântă
În căldura primaverii naște, saltă, zboară, cântă.
Omul își îndreaptă pasul cătră desul stejăriș,
Unde umbra cu lumina se alungă sub frunziș.

El se duce după visuri; inima lui crește plină
De o sacră melodie, melanholică, divină,
De o tainică vibrație, de-un avânt inspirător
Ce-i aduc în pept suspinuri și-n ochi lacrimi de amor.

Este timpul renvierii, este timpul rennoirei,
Ș-a sperărei zâmbitoare, ș-a plăcerii, ș-a iubirii,
Paserea-și gătește cuibul, floarea mândrele-i colori,
Câmpul via sa verdeață, lanul scumpele-i comori.

Sus, paingul pe un frasin, urzind pânza-i diafană,
Cu-al său fir de-argint subțire face-o punte-aeriană,
Iar în leagăn de matasă gangurul misterios
Cu privighetoarea dulce se îngână-armonios.

Jos pe la tulpini, la umbră, fluturii, flori zburătoare,
Se-ndrăgesc în părechere pe sân alb de lacrimioare,
Și, ca roi de petre scumpe, gândăceii smăltuiți
Strălucesc, vie comoară, pe sub ierburi tainuiți.

O pătrunzătoare șoaptă umple lunca, se ridică.
Ascultați!... stejarul mare grăiește cu iarba mică,
Vulturul cu ciocârlia, soarele cu albul nor.
Fluturul cu plânta, râul cu limpidele izvor.

Și stejarul zice ierbei: „Mult ești vie și gingașă!“
Fluturașul zice florii: „Mult ești mie dragalașă!“
Vulturul uimit ascultă ciocârlia ciripind;
Râul, izvoare, nouri, raze se împreună iubind.

Luncă, luncă, dragă luncă! rai frumos al țării mele,
Mândră-n soare, dulce-n umbră, tainică la foc de stele!
Ca grădinile Armidei, ai un farmec răpitor,
Și Siretul te închide cu-al său braț dismierdător.

Umbra ta, răcoritoare, adormindă, parfumată,
Stă aproape de lumină, prin poiene tupilată.
Ca o nimfă pânditoare de sub arbori înfloriți,
Ea la sânul ei atrage călătorii fericiți.

Și-i încântă, și-i îmbată, și-i aduce la uitare
Prin o magică plăcere de parfum și de cântare,
Căci în tine, lușcă dragă, tot ce are suflet, grai,
Tot șoptește de iubire în frumoasa luna mai!

Malul Siretului

Aburii ușori ai nopții ca fantasme se ridică
Și, plutind deasupra luncii, printre ramuri se despică.
Râul luciu se-ncovoie sub copaci ca un balaur
Ce în raza dimineții mișcă solzii lui de aur.

Eu mă duc în faptul zilei, mă așez pe malu-i verde
Și privesc cum apa curge și la cotiri ea se perde,
Cum se schimbă-n vălurele pe prundișul lunecos,
Cum adoarme la bulboace, săpând malul năsipos.

Când o salcie pletoasă lin pe baltă se coboară,
Când o mreană saltă-n aer după-o viespe sprintioară,
Când sălbaticile rațe se abat din zborul lor,
Bătând apa-ntunecată de un nour trecător.

Și gândirea mea furată se tot duce-ncet la vale
Cu cel râu care-n veci curge, făr-a se opri din cale.
Lunca-n giuru-mi clocotește; o șopârlă de smarald
Cată țintă, lung la mine, părăsind nisipul cald.